

УДК 658.65.018

Харчук Т.В.
кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки
Європейського університету

КЛЮЧОВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ КОНКУРЕНТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

THE KEY CHARACTERISTICS OF THE COMPETITIVE POTENTIAL OF THE ENTERPRISE

АНОТАЦІЯ

У статті досліджено підходи до визначення конкурентного потенціалу підприємства. Розглянуто ключові акценти у трактуванні конкурентного потенціалу підприємства. Охарактеризовано конкурентний потенціал із позиції спрямованості на результат та виокремлено способи його досягнення. Визначено основні характеристики конкурентного потенціалу підприємства. Встановлено комплекс взаємозв'язків між конкурентними перевагами, конкурентоспроможністю та конкурентним статусом підприємства.

Ключові слова: конкурентоспроможність, конкурентні переваги, потенціал, конкурентний потенціал, конкурентний статус.

АННОТАЦИЯ

В статье исследованы существующие подходы к определению конкурентного потенциала предприятия. Рассмотрены ключевые акценты в трактовке конкурентного потенциала предприятия. Охарактеризован конкурентный потенциал с точки зрения направленности на результат и выделены способы его достижения. Определены основные характеристики конкурентного потенциала предприятия. Установлен комплекс взаимосвязей между конкурентными преимуществами, конкурентоспособностью и конкурентным статусом предприятия.

Ключевые слова: конкурентоспособность, конкурентные преимущества, потенциал, конкурентный потенциал, конкурентный статус.

ANNOTATION

The article presents existing approaches to the definition of the competitive potential of the enterprise. The key accents in the interpretation of the competitive potential of the enterprise are considered. The competitive potential of the position focus on the result is described and methods to achieve it are investigated. The basic characteristics of the competitive potential of the enterprise are defined. A complex of relationships between competitive advantages, competitiveness and competitive status of the enterprise is analyzed.

Keywords: competitiveness, competitive advantages, potential, competitive potential, competitive status.

Постановка проблеми Формування таких конкурентних переваг, які забезпечать підвищення конкурентоспроможності підприємства у довгостроковій перспективі, напряму залежить від спроможності підприємства трансформувати свій потенціал у конкурентний, що дасть змогу визначити майбутні напрями розвитку діяльності підприємства. Необхідність уточнення сутності конкурентного потенціалу підприємства, його складників, напрямів використання, визначення резервів його зміцнення та розширення є необхідною умовою розроблення заходів, спрямованих на досягнення бажаного результату й окреслення майбутніх орієнтирів розвитку підприємства в умовах

високої мінливості зовнішніх факторів і посилення впливу невизначеності у конкурентному середовищі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Огляд сучасної економічної літератури із проблематики конкурентоспроможності різних об'єктів загалом та конкурентного потенціалу зокрема, який досліджували у своїх працях такі вітчизняні та зарубіжні учені, як І.А. Аренков, О.Є. Бабина, Л.В. Балабанова, О.В. Березін, Н.С. Беляева, С.В. Близнюк, А.Є. Воронкова, О.Д. Гудзинський, О.С. Другова, П.В. Забелін, Н.П. Карачина, Р. Квасницька, І.М. Кирчата, О.О. Коковихіна, В.В. Лисевич, Я.В. Лісун, О.В. Малик, В.В. Матвеев, Т.С. Мельник, О.А. Михальченко, Г.В. Омельчак, В.А. Павлова, Й.М. Петрович, Г.С. Рахімова, І.М. Репіна, С.Б. Романишин, В.С. Сімонова, О.І. Смагач, Т.В. Смелянець, Р.О. Толпежников, Х.А. Фасхiev, О.С. Федонін, З.Е. Шершньова, О.Г. Янковий та інші засвідчує наявність значної кількості підходів до визначення конкурентного потенціалу підприємства та його складників.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. У науковій літературі представлено значну кількість публікацій із проблематики з'ясування економічної природи та сутності конкурентного потенціалу підприємства. Водночас питання щодо чіткого визначення поняття «конкурентний потенціал», ключових ознак його характеристики потребують більш глибокого і комплексного аналізу в умовах трансформаційних змін економіки України.

Крім того, недостатньо висвітленим є визначення зв'язків між основними категоріями теорії управління конкурентоспроможністю підприємства, що і зумовлює необхідність подальших досліджень у цій царині.

Мета статті полягає у дослідженні підходів до трактування поняття «конкурентний потенціал», виокремленні ключових його характеристик та встановленні взаємозв'язків між конкурентними перевагами, конкурентоспроможністю та конкурентним статусом підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Щоб сьогодні успішно діяти на ринку, суб'єктам господарювання мало володіти матеріально-фінансовими ресурсами. Важливою умовою забезпечення конкурентоспроможності підпри-

Таблиця 1

Трактатування сутності конкурентного потенціалу підприємства

Автор	Визначення	Ключовий акцент	Результат	Спосіб досягнення
Аренков І.А. [1, с. 120]	Сукупність наявних природних, матеріальних, трудових, фінансових і нематеріальних ресурсів та можливостей об'єктів чи суб'єктів господарювання, які дають їм змогу отримувати конкурентні переваги перед іншими учасниками ринку.	Можливості і ресурси	Конкурентні переваги	Використання ресурсів та можливостей
Бабина О.Є. [2, с. 24]	Внутрішні і зовнішні конкурентні можливості підприємства, які дають йому змогу проводити ефективну конкурентну боротьбу на ринку шляхом оптимального використання матеріальних і нематеріальних ресурсів.	Можливості і ресурси	Ефективність конкурентоспроможності	Оптимальне використання ресурсів
Балабанова Л.В. [4, с. 26]	Комплекс можливостей і ресурсів підприємства, що забезпечує отримання конкурентних переваг на ринку і досягнення поставлених стратегічних конкурентних цілей.	Можливості і ресурси	Конкурентні переваги, досягнення стратегічних цілей	Використання ресурсів та можливостей
Березін О.В. [5, с. 170]	Характеризує здатність ефективніше за інших суб'єктів ринку використовувати сукупність ресурсів, спрямовуючи її на найбільш повне задоволення потреб споживачів, зменшення витрат, оптимізацію власних економічних вигод.	Можливості і ресурси	Задоволення потреб споживачів, зменшення витрат, оптимізація економічних вигод	Ефективність використання ресурсів
Бєляєва Н.С. [6, с. 44]	Систематизований комплекс взаємоузгоджених можливостей і ресурсів внутрішнього середовища, який забезпечує отримання переваг в умовах мінливого зовнішнього середовища і обмежених ресурсів, сприяє досягненню поставлених цілей і за раціонального використання забезпечує високий статус.	Можливості і ресурси	Досягнення цілей, високий конкурентний статус	Раціональне використання ресурсів
Близнюк С.В. [7, с. 42]	Сукупність зовнішніх і внутрішніх щодо конкурентного середовища можливостей підприємства, реалізація яких створює конкурентні переваги і забезпечує стійку конкурентну позицію на ринку.	Можливості	Конкурентні переваги, стійка конкурентна позиція	Реалізація можливостей
Воронкова А.Є. [8, с. 105]	Сукупність виробничо-фінансових, інтелектуальних, трудових та екологічних можливостей підприємства, що забезпечують йому стійкі конкурентні позиції на ринку.	Можливості	Стійка конкурентна позиція	Реалізація можливостей
Гринов А.В. [9, с. 55]	Систематизований комплекс взаємоузгоджених можливостей і ресурсів внутрішнього середовища, який забезпечує отримання конкурентних переваг в умовах змінюваного зовнішнього середовища та обмежених ресурсів, сприяє досягненню поставлених конкурентних цілей та гарантує підприємству високий конкурентний статус.	Можливості і ресурси	Конкурентні переваги, досягнення цілей, високий конкурентний статус	Використання ресурсів та можливостей
Гудзинський О.Д. [10, с. 12]	Здатність підприємства та його системи менеджменту формувати збалансований комплекс можливостей задоволення потреб споживачів з метою забезпечення сталого стратегічного розвитку, підвищення конкурентоспроможності, завчасної адаптації до змін у зовнішньому середовищі.	Можливості	Стратегічний розвиток, підвищення конкурентоспроможності	Реалізація можливостей задоволення потреб споживачів
Другова О.С. [12, с. 20]	Розглядає конкурентний потенціал підприємства, виходячи із функціональної (можливості, здатності та конкурентної сили); ресурсної (ресурсів, джерел, засобів та запасів); структурної (сукупності компонентів, складових частин терміна «потенціал»); результативної (кількості конкурентних переваг, кількості цілей, що досягнуті) складових частин.	Можливості, здатності; ресурси, джерела, засоби, запаси; сукупність складників потенціалу	Кількість конкурентних переваг, кількість досягнутих цілей	Використання можливостей та ресурсів
Забєлін П.В. [13, с. 26]	Потенційна можливість (поточні передумови) зберігати і збільшувати конкурентоспроможність у довгостроковому періоді.	Можливості	Підвищення конкурентоспроможності	Використання можливостей

Продовження таблиці 1

Кара- чина Н.П. [14, с. 171]	Відкрита багатоелементна, ієрархічна та динамічна система, яка включає в себе можливості, компетенцію, інноваційність та ресурси внутрішнього середовища підприємства і спрямовується на отримання конкурентних переваг підприємством в умовах мінливого зовнішнього середовища, яке за раціонального й ефективного використання ресурсів забезпечить підприємству досягнення поставлених цілей та завдань у довгостроковому та короткостроковому періоді.	Можливості, інноваційність і ресурси	Конкурентні переваги, досягнення цілей та завдань	Раціональне й ефективне використання ресурсів
Квас- ницька Р. [15, с. 163]	Сукупність ресурсів та можливостей підприємства, які за раціонального використання формуватимуть його конкурентні переваги, що забезпечуватимуть підприємству стійкі конкурентні позиції на ринках у довгостроковому періоді.	Можливості і ресурси	Конкурентні переваги, стійка конкурентна позиція	Раціональне використання ресурсів
Кир- чата І.М. [16, с. 43]	Систематизований комплекс взаємоузгоджених можливостей і ресурсів внутрішнього середовища підприємства, який забезпечує отримання конкурентних переваг в умовах змінюваного зовнішнього середовища та обмежених ресурсів, сприяє досягненню поставлених конкурентних цілей та за раціонального використання забезпечує підприємству високий конкурентний статус.	Можливості і ресурси	Конкурентні переваги, досягнення цілей, високий конкурентний статус	Раціональне використання ресурсів
Кокви- хіна О.О. [17]	Набір ресурсів та можливостей підприємства, що забезпечують набуття ним конкурентних переваг за умов частих змін зовнішнього середовища та сприяють досягненню поставленої мети задля підвищення рівня конкурентоспроможності на ринку.	Можливості і ресурси	Конкурентні переваги, підвищення конкурентоспроможності	Використання ресурсів та можливостей
Лисе- вич В.В. [19, с. 24]	Комплекс можливостей і ресурсів підприємств, що забезпечує отримання конкурентних переваг на ринку і досягнення поставлених стратегічних конкурентних цілей.	Можливості і ресурси	Конкурентні переваги, досягнення стратегічних цілей	Використання ресурсів та можливостей
Лісун Я.В. [20, с. 306]	Потенційна можливість зберігати і збільшувати конкурентні переваги в довгостроковому періоді, що визначається сукупністю параметрів, які зумовлюють можливість і здатність організації ефективно функціонувати на ринку в перспективі, утримувати чи збільшувати свою ринкову частку та високий рівень рентабельності.	Можливості	Ефективність функціонування, утримування/збільшення частки ринку, висока рентабельність	Використання можливостей
Малик О.В. [21, с. 469]	Конкурентні можливості фірми внутрішнього і зовнішнього характеру, які дають змогу суб'єкту господарювання підтримувати ефективну конкурентну боротьбу на ринку завдяки створенню конкурентних переваг, що передбачають використання матеріальних і нематеріальних ресурсів.	Можливості і ресурси	Конкурентні переваги, конкурентоспроможність	Використання ресурсів та можливостей
Мат- веев В.В. [22, с. 182]	Сукупність показників або факторів підприємства, що характеризують його силу, джерела, можливості, засоби, запаси, здібності, ресурси і багато інших виробничих резервів, які створюють, зберігають і розвивають стійкі конкурентні переваги на ринку, сприяють досягненню поставлених стратегічних конкурентних цілей, забезпечуючи йому високий конкурентний статус.	Сила, джерела, можливості, засоби, запаси, здібності, ресурси та інші виробничі резерви	Стійкі конкурентні переваги, досягнення стратегічних цілей, високий конкурентний статус	Використання ресурсів, можливостей, резервів
Мель- ник Т.С. [23, с. 21]	Внутрішні і зовнішні можливості (потенції) підприємства, які дають йому змогу успішно вести конкурентну боротьбу за рахунок формування і застосування конкурентних переваг, адаптованих до змін зовнішнього середовища, завдяки ефективному використанню наявних матеріальних і нематеріальних ресурсів.	Можливості і ресурси	Конкурентні переваги	Ефективне використання ресурсів

Продовження таблиці 1

Омельчак Г.В. [25, с. 123]	Сукупність параметрів, що визначають можливість і здатність корпорації (системи) ефективно функціонувати на ринку в перспективі (мати високий рівень рентабельності, утримувати або збільшувати частку на ринку) та мати сукупність конкурентних переваг серед інших учасників ринку. Таким чином, конкурентний потенціал показує можливість зберігати або збільшувати свою конкурентоспроможність у довгостроковому періоді.	Можливість	Ефективність функціонування, конкурентні переваги, конкурентоспроможність	Використання можливостей
Павлова В.А. [26, с. 123]	Здібність виробляти і збувати на конкретних сегментах ринку конкурентоспроможну продукцію, яка порівняно з аналогами користується більшим попитом у споживачів.	Здібності	Конкурентоспроможна продукція	Використання здібностей з виробництва і збуту продукції
Педченко Н.С. [27, с. 77]	Процес формування генерального перспективного напрямку розвитку на основі визначення якісно нових цілей, узгодження внутрішніх можливостей підприємства з умовами зовнішнього середовища, які забезпечують їх досягнення, оцінки перспективних можливостей щодо зростання ефективності функціонування та зміцнення конкурентоспроможності.	Можливості	Ефективність функціонування, підвищення конкурентоспроможності	Формування генерального перспективного напрямку розвитку
Петрович Й.М. [28, с. 5]	Порівняльна характеристика та рівень переваги результативних показників оцінки стану системи ресурсів і можливостей підприємства щодо аналогічних показників конкурентних підприємств на ринку за певний проміжок часу.	Можливості і ресурси	Конкурентоспроможність	Порівняння показників із конкурентами
Рахімова Г.С. [29, с. 51]	Сукупність наявних природних, матеріальних, трудових, фінансових ресурсів і можливостей об'єктів та/або суб'єктів господарювання, які дають перевагу над конкурентами.	Можливості і ресурси	Конкурентоспроможність	Використання можливостей і ресурсів
Рєпіна І.М. [36, с. 53]	Комплексна порівняльна характеристика, яка відображає рівень переважання сукупності показників оцінки можливостей підприємства, що визначають його успіх на певному ринку за певний проміжок часу стосовно сукупності аналогічних показників підприємств-конкурентів.	Можливості	Конкурентоспроможність	Порівняння показників із конкурентами
Романшин С.Б. [30, с. 179]	Потенційна можливість підприємства підтримувати конкурентоспроможність.	Можливості	Конкурентоспроможність	Реалізація можливостей
Сімонова В.С. [31]	Відкрита багатоелементна, ієрархічна та динамічна система можливостей, компетенцій і ресурсів внутрішнього середовища підприємства, спрямована на отримання конкурентних переваг в умовах мінливого зовнішнього середовища, яка в разі раціонального й ефективного використання ресурсів забезпечить підприємству високий конкурентний статус, що відповідає встановленим цілям та завданням.	Можливості і ресурси	Конкурентні переваги, високий конкурентний статус	Раціональне й ефективне використання ресурсів
Смагач О.І. [32, с. 186]	Організаційно-економічна система, що відбиває сукупність виробничо-технічних, організаційних, трудових і фінансових можливостей та ресурсів підприємства, що сприяють досягненню конкурентних переваг на зовнішньому та внутрішньому ринках	Можливості і ресурси	Конкурентні переваги	Використання можливостей і ресурсів
Смелянєць Т.В. [33]	Потенційна можливість підприємства розробляти, виробляти та реалізовувати продукцію, що є конкурентоспроможною на ринку.	Можливість	Конкурентоспроможна продукція	Задоволення потреб споживачів
Толпежніков Р.О. [34, с. 149]	Оцінка можливостей підприємства стосовно нагромадження ним ресурсів за певний проміжок часу, потрібних для створення конкурентних переваг.	Можливості і ресурси	Конкурентні переваги	Накопичення ресурсів

Закінчення таблиці 1

Фасхiev Х.А. [35, с. 53]	Реальна і потенційна здатність компанії розробляти, виготовляти, збувати і обслуговувати в конкретних сегментах ринку конкурентні вироби.	Здатність	Конкуренто-спроможна продукція	Задоволення потреб споживачів
Шерш- ньова З.Е. [37, с. 57]	Результат функціонування конкуренто-спроможної організації, здатність створити, виготовити та забезпечити необхідний рівень споживання у замовників, наявний потенціал, уміння його ефективно використовувати та розвивати.	Результат, здатність	Ефективне використання і розвиток потенціалу	Забезпечення необхідного рівня споживання
Янко- вий О.В. [18, с. 47]	Потенційна можливість (поточні передумови) зберігати або збільшувати конкурентоспроможність у довгостроковому періоді; є відношенням поточного потенціалу підприємства до оптимального потенціалу (норматив можливостей), що задається рівнем майбутньої нестабільності зовнішнього середовища.	Можливість	Конкуренто-спроможність	Приведення поточного потенціалу підприємства до оптимального

емств є ефективне використання ресурсів, кваліфікації та здібностей персоналу, досягнень сучасного менеджменту, інноваційних, інформаційних і фінансових можливостей підприємства, що в сукупності є його потенціалом, який має бути конкурентоспроможним [11, с. 47].

Поняття «конкурентний потенціал» – це самостійна наукова економічна категорія; її не потрібно асоціювати та ототожнювати із поняттями «економічний потенціал» та «ресурсний потенціал», тому що останні мають конкурентну асоціацію тільки у разі націленості суб'єкта підприємницької діяльності на досягнення конкурентних переваг, хоча потенціал суб'єкта підприємницької діяльності є інтегральним фактором забезпечення успіху його функціонування в конкурентних умовах. Проте наявність цих рис свідчить про його конкурентні можливості та перспективи [24, с. 50].

Аналіз літературних джерел щодо сутності конкурентного потенціалу підприємства (табл. 1) засвідчує, що більшість підходів до його визначення передбачають у ньому наявність таких ключових ознак, як:

- функціональна (можливості, здатності, здібності, сили);
- ресурсна (ресурси, джерела, засоби, запаси, резерви);
- методична (наявність способів для створення потенціалу у конкурентні переваги);
- структурна (взаємодія всіх структуруючих елементів, з яких він складається);
- результативна (кількість конкурентних переваг, кількість досягнутих цілей, забезпечення певного конкурентного статусу);
- адаптивна (врахування впливу зовнішніх та внутрішніх факторів і спроможність підприємства адаптуватись до змінних умов ринку);
- порівняльна (порівняльний аналіз потенціалів конкуруючих суб'єктів господарювання);
- динамічна (відображає попередній, поточний та перспективний стан використання можливостей підприємства у конкурентному середовищі);

– комплексна (відображає комплекс взаємозв'язків між конкурентними перевагами, конкурентоспроможністю та конкурентним статусом підприємства).

Варто зазначити, що конкурентний потенціал підприємства об'єднує одночасно три рівні зв'язків і відносин:

- конкурентний потенціал відображає минуле, тобто сукупність властивостей, накопичених системою у процесі її становлення і таких, що зумовлюють можливість її функціонування і розвитку. Можна відзначити, що він фактично набуває значення поняття «ресурс»;
- конкурентний потенціал характеризує рівень практичного виживання і використання наявних можливостей. Це забезпечує розмежування реалізованих і нереалізованих можливостей, тобто частково збігається із поняттям «резерв»;
- конкурентний потенціал орієнтується на розвиток (на майбутнє). Будучи єдністю стійкого і змінного станів, конкурентний потенціал містить (як можливі) елементи майбутнього розвитку підприємства [3, с. 174].

Висновки. На основі аналізу різних підходів до трактування конкурентного потенціалу підприємства спостерігаємо еволюцію розуміння цього поняття від функціонального та ресурсного уявлення до результативного з урахуванням його адаптивного та порівняльного характеру та невід'ємності від умов конкуренції. Крім того, комплексна складова характеристика відображає причинно-наслідковий зв'язок між поняттями «конкурентний потенціал», «конкурентна перевага», «конкурентний статус» і «конкурентоспроможність» підприємства. Так, формування конкурентної переваги щодо інших учасників ринку безпосередньо залежить від стану конкурентного потенціалу, який відображає наявність у підприємства можливостей, здатностей, конкурентної сили щодо ефективного використання ресурсів, їх раціонального розподілу і правильної комбінації (з урахуванням впливу факторів зовнішнього середовища) для забезпечення конкурентоспроможності та створює передумови для

підвищення його конкурентного статусу, який відображає конкурентну позицію підприємства на ринку порівняно з іншими підприємствами і фактичний рівень освоєння потенційних можливостей підприємства конкурувати на ринку та визначає вміння підприємства не лише створювати, а й утримувати конкурентні переваги.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Аренков І.А. Конкурентний потенціал підприємства: модель і стратегія розвитку / А.І. Аренков, Я.Ю. Салихов, М.А. Гаврилова // *Проблеми сучасної економіки*. – 2011. – № 4 (40). – С. 120-125.
2. Бабина О.Є. Потенціал як системна економічна категорія / О.Є. Бабина // *Вісник економіки транспорту і промисловості*. – 2011. – № 36. – С. 23-26.
3. Балабанова І.В. Конкурентний потенціал як основа формування конкурентних переваг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/3_ANRR_2009/Economics/38882.doc.htm
4. Балабанова Л.В. Маркетингове управління конкурентоспроможністю підприємств: стратегічний підхід: монографія / Л.В. Балабанова, В.В. Холод. – Донецьк: ДонДУЕТ, 2006. – 294 с.
5. Березін О.В. Управління потенціалом підприємства: навч. посіб. / О.В. Березін, С.Т. Дуда, Н.Г. Міщенко. – Львів: Магнолія 2006, 2011.
6. Беляєва Н.С. Методи оцінки та роль ланцюжка цінностей при формуванні конкурентного потенціалу промислового підприємства / *Вісник Хмельницького національного університету*. – 2013. – № 4. – Т. 2. – С. 43-52.
7. Близнюк С.В. Конкурентний потенціал підприємництва як категорія сучасних економічних досліджень / С.В. Близнюк, А.В. Остапенко // *Інвестиції: практика та досвід*. – № 7. – 2011. – С. 40-42.
8. Воронкова А.Є. Стратегічне управління конкурентоспособним потенціалом підприємства: діагностика і організація: монографія; 2-е изд. / А.Є. Воронкова. – Луганск: ВНУ ім. В. Даля, 2004. – 320 с.
9. Гриньов А.В. Концептуальні засади системного управління конкурентним потенціалом машинобудівного підприємства / А.В. Гриньов // *Енергосбереження. Енергетика. Енергоаудит*. – 2013. – № 6. – С. 54-57. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eesee_2013_6_9
10. Гудзинський О.Д. Управління формуванням конкурентоспроможного потенціалу підприємств (теоретико-методологічний аспект): монографія / О.Д. Гудзинський, С.М. Судомир, Т.О. Гуренко. – К.: ІПК ДСЗУ, 2010. – 212 с.
11. Діагностика стану підприємства: теорія і практика / [Воронкова А.Є., Вечерковська Р.З., Воронков Д.К. та ін.]; за заг. ред. проф. А.Є. Воронкової. – 2-е вид., перероб. і доп. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2008. – 520 с.
12. Другова О.С. Оцінка конкурентного потенціалу підприємств машинобудування: дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами екон. діяльності)» / О.С. Другова; Нац. техн. ун-т «Харків. політехнічний ін-т». – Харків, 2015. – 291 с.
13. Забелин П.В. Основи стратегічного управління / П.В. Забелин, І.К. Моисеева. – М.: Інформаційно-внедренський центр «Маркетинг», 1998. – 195 с.
14. Карачина Н.П. Конкурентний потенціал та його роль у формуванні конкурентоспроможності підприємства / Н.П. Карачина, Л.І. Перцата // *«Економічний простір»*. – 2014. – № 86. – С. 164-172.
15. Квасницька Р. Конкурентний потенціал: економічна природа та елементний склад / Р. Квасницька, Н. Ардашкіна // *Економічний аналіз*. – 2012. – Т. 10 (4). – С. 161-164.
16. Кирчата І.М. Управління конкурентоспроможністю підприємства в глобальному середовищі: монографія / І.М. Кирчата, Г.В. Поясник. – Харків: ХНАДУ, 2009. – 160 с.
17. Коковіхіна О.О. Управління конкурентоспроможністю вагоноремонтних підприємств залізничного транспорту: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами екон. діяльності)» / О.О. Коковіхіна. – Х., 2010. – 20 с.
18. Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення: [монографія / за заг. ред. О.Г. Янкового]. – Одеса: Атлант, 2013. – 470 с.
19. Лисевич В.В. Стратегічне маркетингове управління конкурентоспроможністю підприємств: Дис. канд. екон. наук: 08.00.01. – захищена 28.09.2004. – Д., 2004. – 222 с.
20. Лісун Я.В. Стратегічне управління конкурентним потенціалом підприємства на засадах забезпечення якості / Я.В. Лісун, А.В. Рудий // *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. – 2015. – № 2 (2). – С. 305-309. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2015_2%282%29_72
21. Малік О.В. Конкурентний потенціал як основа формування конкурентоспроможності підприємства / О.В. Малік, М.В. Стахова // *Електронне наукове видання «Глобальні та національні проблеми економіки»*. – Випуск № 16. – 2017. – С. 468-473. – Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archiv/16-2017/95.pdf>
22. Матвеев В.В. Сутність стратегічного управління конкурентним потенціалом підприємства / В. В. Матвеев // *Молодий вчений*. – 2015. – № 2 (2). – С. 179-184. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2015_2%282%29_45
23. Мельник Т.С. Удосконалення теоретико-методичних засад управління конкурентоспроможністю підприємства та оцінки його конкурентного статусу / Т.С. Мельник // *Збірник наукових праць Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна. Проблеми економіки транспорту*. – 2015. – Вип. 9. – С. 19-29. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpdnuzt_pet_2015_9_6
24. Михальченко О.А. Концептуальні основи формування поняття «конкурентний потенціал авіабудівного підприємства» / О.А. Михальченко // *Економічний часопис-XXI*. – 2015. – № 9-10. – С. 48-51. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecchado_2015_9-10_12
25. Омельчак Г.В. Інституціональне середовище та сутність конкурентного потенціалу корпорацій / Г.В. Омельчак // *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. – 2013. – № 3. – С. 121-125.
26. Павлова В.А. Інформаційно-методичні аспекти оцінки конкурентоспроможності підприємства / В.А. Павлова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
27. Педченко Н.С. Фінансовий моніторинг конкурентного потенціалу виробничих підприємств // *Регіональні перспективи*. – 2001. – № 4 (17). – С. 77.
28. Петрович Й.М. Формування конкурентного потенціалу організації на інноваційних засадах / Й.М. Петрович, Н.С. Лушак [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

29. Рахімова Г.С. Конкурентний потенціал и конкурентная стратегия в совокупности отношений конкурентоспособности [Текст]: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.01 / Г.С. Рахімова. – Казань, 2003. – 150 с.
30. Романишин С.Б. Система понять, які характеризують конкурентний стан підприємства / С.Б. Романишин, М.М. Гагелюк, У.І. Когут // Науковий вісник НЛТУ. – 2009. – № 19. – С. 174-181.
31. Сімонова В.С. Підходи до визначення поняття «конкурентний потенціал» та його роль у формуванні конкурентоспроможності підприємства / В.С. Сімонова // Формування ринкових відносин в Україні. – 2011. – № 6. – С. 194-195.
32. Смагач О.І. Методологічні основи формування конкурентного потенціалу підприємств в умовах зростання відкритості української економіки / О.І. Смагач // Вісник Хмельницького національного університету. – 2009. – № 5. – С. 184-191.
33. Смелянець Т.В. Формування конкурентного потенціалу аграрних підприємств: дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами екон. діяльності)» / Т.В. Смелянець; Міжн. ун-т бізнесу і права. – Херсон, 2011. – 166 с.
34. Толпежников Р.А. Понятийный аппарат экономической категории «конкурентный потенциал предприятия» / Р.А. Толпежников, А.Р. Ткачева // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2014. – Вип. 1 (10), Т. 1. – С. 143-150.
35. Фасхiev Х.А. Как измерить конкурентоспособность предприятия? / Х.А. Фасхiev // Маркетинг в России и за рубежом. – 2003. – № 4 (36). – С. 53-69.
36. Федонін О.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навч. посіб. / О.С. Федонін, І.М. Репіна, О.І. Олексюк. – К.: КНЕУ, 2004. – 316 с.
37. Шершньова З.Е. Стратегічне управління: навч. посіб. / З.Е. Шершньова, С.В. Оборська. – КНЕУ, 1999. – 384 с.